



**Obr. 72.** Lysice. Základ opěrného pilíře zachycený na 1. parteru zámecké zahrady. Foto H. Zbranek.

**Fig. 72.** Lysice. Base of the supporting pillar uncovered in the first parterre of the garden. Photo by H. Zbranek.

Během výzkumu 3. parteru byly dokumentovány štěrkované povrchy v jižní části a pod nimi v sondách nárůst novověkých vyrovnávek. V zadní části (místnosti) grotty byla dokumentována starší kamenná studna, dnes již zasypaná. Studna musela sloužit k napájení vodních prvků na zámeckých parterech nejpozději od 19. století. Nad 3. parterem zahrady byl dokumentován odvodňovací kanál podél zdiva 3. parteru, který byl poškozen při opravách zdiva po 2. světové válce. Stejně tak byla tehdy opravena klenba grotty. Při okopávání klenby grotty byla zachycena starší (severnější) klenba původní grotty.

Státní zámek Lysice představuje památku nadregionálního významu, a jako takové jí byla věnována odpovídající péče. Záchranný archeologický výzkum, který zde byl prováděn mezi lety 2021 a 2023, splnil svůj cíl a pomohl rozšířit poznání o historii a vývoji areálu zámku; také významně rozšířil pramennou základnu pro bádání o zámeckých zahradách a jejich historickém vývoji v rámci České republiky.

## Literatura

- Dubský, E. 1779:** *Veduta městečka Lysic se zámekem, parkem a oborou* [veduta]. Kopie originálu z roku 1779. Uloženo: Státní zámek Lysice, inv. č. LS 989.
- Kaláblová, L., Šabatová, L. 2017:** *Zámek Lysice. Předzámčí – zahrady – zahradní objekty*. Stavebně historický průzkum. Brno: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně.
- Lissitz:** Plán zámku v Lysicích (půdorys zámku a zahrady), mezi 1705–1720 [plán]. In: F. F. von Nicolai: *Topographie des villes et forteresses*. M, 2, [87], fol. 40r. Uloženo: Württembergische Landesbibliothek, Stuttgart. Dostupné také z: [https://digital.wlb-stuttgart.de/sammlungen/sammlungsliste/werksansicht?id=6&tx\\_dlf%5Border%5D=title&tx\\_dlf%5Bid%5D=2207&tx\\_dlf%5Bpage%5D=87](https://digital.wlb-stuttgart.de/sammlungen/sammlungsliste/werksansicht?id=6&tx_dlf%5Border%5D=title&tx_dlf%5Bid%5D=2207&tx_dlf%5Bpage%5D=87).
- Lysice 1819:** *Zámek Lysice se zahradami a oborou* [kolorovaná perokresba]. Uloženo: Státní zámek Buchlovice (svoz Hoštice), inv. č. BC 7817.
- Waschitzek, C. 1835:** *Plan des Lissitzer Schlosses und der Umgebung* [kolorovaná perokresba]. Uloženo: Národní památkový ústav, generální ředitelství, plánová sbírka, sign. PPOP-991-5-04134.
- Zbranek, H. 2023:** *SZ Lysice. Obnova zámecké zahrady a zahradnictví – 2. výzva*. Rkp. nálezové zprávy A72/2021. Uloženo: archivu Archaia Brno z. ú.

## Summary

From 2021 to 2023, a rescue archaeological excavation was conducted at Lysice Chateau (Blansko District), uncovering numerous archaeological contexts and structures that reflect the complex building history of the chateau grounds and gardens (Fig. 68). Among the most significant finds is the original brick pavement with gutter behind the fig house and alterations to the internal layout of the fig house, including the relocation of the heating device (Fig. 69). Another important discovery was two buildings located in the cellars of the orangery and the northern part of the cold frame (south of the greenhouses). The older of these is likely a brewery (Fig. 70). South of the greenhouse, the remains of a heating double channel used for heating the former greenhouses were found (Fig. 71). In the first parterre of the chateau garden, a muddy bottom of a pond was discovered, containing pottery from the 16th century, and pieces of wood providing dendrochronological dates from the 1630s were recovered from its western bank. Subsequently, a massive stone wall with supporting pillars was added to the pond (Fig. 72), which is visible on a veduta from 1779. Later alterations were also documented, including the construction of the current colonnade with columns in the 1840s. The excavation also uncovered other smaller structures and modifications to the chateau garden, such as the original well in the grotto on the third parterre of the garden. The rescue archaeological excavation has significantly contributed to the understanding of the history of the chateau garden and the entire chateau complex in Lysice.

Hynek Zbranek

## Modřice (okr. Brno-venkov)

### Ul. Střední, Mayerova, parc. č. 242/1.

Vrcholný středověk. Sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

**Lokalizace:** S-JTSK: -598248, -1168501

Od února do prosince 2023 proběhl záchranný archeologický výzkum při rekonstrukci kanalizační a vodovodní sítě v jihovýchodní části Modřic v prostoru Střední a Mayerovy ulice

a bezejmenné uličky spojující Střední s ulicí Prusinovského. Prostor se nachází jižně od historického jádra města. V průběhu výzkumu se podařilo v severovýchodní části ulice Střední dokumentovat jednu kúlovou jámu, kterou lze dle keramického materiálu datovat obecně do vrcholného středověku.

## Literatura

Neuvejeno.

## Summary

A rescue excavation conducted in Střední and Mayerova streets in Modřice (Brno-Country District) in 2023 yielded a single high medieval post hole.

Jiří Zubalík

## Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov) „Pekárna“, parc. č. 1050/4.

Novověk. Areál nezemědělské výroby, milířišť, vápenka. Náhodný zásah/nález. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: bez nálezů.

**Lokalizace:** WGS-84: 49.2430539N, 16.7455472E; 49.2430819N, 16.7443028E

Záchranný výzkum při příležitosti úpravy silnice pro lesní těžbu pod jeskyní Pekárna doložil celkem sedm archeologických objektů (obr. 73). Ve třech případech šlo o lesní komunikace typu vozové/úvozové cesty a pěšin či turistického chodníku. Za nejstarší se podařilo označit cestu C2, která zůstala zachována v úseku dlouhém cca 60 m nad Hádeckým potokem. K této prašné komunikaci se váží obj. K 500, 502, 503 a 504, které lze datovat do 18.–19. století. Jedná se o dvě dřevouhelná milířišť s oválnými plošinami o průměru 7 m (K 500, K 504) a menší vápenické pece (K 502, K 503). Za mladší lze označit jen vápenici K 501, která respektuje průběh novější cesty C1, která nahradila starou komunikaci. Tato cesta mohla být zbudována jako nová širší vozová komunikace od Hostěnic k vodním mlýnům přibližně počátkem 20. století (Balák a kol. 2001). Oválná dřevouhelná milířišť jsou v údolí Říčky poměrně vzácná (terminologie např. Kadera 2014), další najdeme nejbližší až u Bayerovy skály nad rančem U Jelena. Nelze u nich tudíž vyloučit ani vztah k nedalekým vodním mlýnům (Hádeckému, Hornímu, Prostřednímu a Dolnímu), které se datují do 15.–19. století. Drobné vápenky plnily v 18.–20. století roli lidových výroben páleného kusového vápna, jehož podomním prodejem si prostí sedláci přivydělávali



**Obr. 73.** Mokrý-Horákov. Úprava lesní cesty pod jeskyní Pekárna. Foto P. Kos.

**Fig. 73.** Mokrý-Horákov. Road adjustments beneath the Pekárna Cave. Photo by P. Kos.

na podporu svého nepříliš výnosného zemědělství v málo úrodném kraji Moravského krasu. Jednalo se o jednorázová nebo krátkodobá pyrotechnologická zařízení vytápěná dřevem získávaným z místních zdrojů. To samé platilo i o vápenci a jílu, kterých tu bylo přirozeně rovněž dostatek. Dokumentované objekty nevykazovaly žádný bezprostřední vztah k nálezům z nedaleké jeskyně Pekárny; vytvářely samostatnou výrobní komponentu.

## Literatura

**Balák, I. a kol. 2001:** *Údolí Říčky v Moravském krasu*. Blansko: Městská knihovna v Blansku.

**Kadera, J. 2014:** Technologie výroby dřevěného uhlí pod nestabilním příkrovem. *Archeologia technica* 25, 40–48.

## Summary

A rescue excavation carried out during the construction of a road for forest logging beneath the Pekárna Cave (Mokrý u Brna cadastral area, Brno-Country District) yielded seven archaeological features. Three of these were identified as forest roads, including a hollow way and a tourist trail (Fig. 73). The remaining four features, associated with production activities and dated to the 18th–19th centuries, are linked to the former road above the Hádecký Stream. These included two charcoal piles, each with an oval platform measuring 7 m in diameter, and two smaller lime kilns.

Petr Kos

## Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov) „U Trojáku“, parc. č. 1051/1, 1051/3.

Středověk, novověk. Komunikace, cesta. Průzkum detektorem kovu. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

**Lokalizace:** WGS-84: 49.2382783N, 16.7577983E

Záchranný výzkum na lokalitě Mokrý-lom navázal v roce 2023 na evidenci a detektorový průzkum periferní oblasti velkolomu Mokrý z let 2017–2022 (Přichystal, Vachútová 2023, 56). V severním předpolí lomu Mokrý byla v trati „U Trojáku“ při hranici katastrů Mokrý u Brna a Hostěnic zaznamenána zaniklá lesní komunikace A.3.11, v jejíž ose byl vyzvednut železný zákolník a zlomek vrcholně středověké podkovy. Zajímavým nálezem je depot železných předmětů z období raného novověku, tvořený jednostranným kopáčem, dlátem a plechy; mohla to být do země ukrytá výbava skalaře/vápeníka. Nálezy pracovního rázu by mohly mít vztah k nedalekému vápenickému okrsku s pecemi VO 218 a lomy na vápenec VO 219, evidovanému již na katastru Hostěnic.

## Literatura

**Přichystal, M., Vachútová, D. 2023:** *Výroční zpráva 2022*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

## Summary

A rescue excavation conducted at the Mokrý-Quarry site (Mokrý u Brna cadastral area, Brno-Country District) continued in 2023, following the metal detector survey of the peripheral area of the large Mokrý Quarry conducted between 2017 and 2022. In the northern area of the quarry, within the forest track ‘U Trojáku’, the now-defunct forest road was recorded and dated from the High Middle Ages to the early modern period.

Petr Kos